

Den 7. november 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Arresthuset i Nykøbing Mors den 15. marts 2011

ENDELIG

J.nr. 2011-0453-6282/PH

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	2
2.	Bygningsmæssige forhold.....	4
2.1.	Ændringer siden sidst	4
2.2.	Den generelle vedligeholdelsesstandard.....	4
2.3.	AUF-ombygningen	5
2.3.1.	Værksteder	5
2.3.2.	Undervisnings- og fritidslokale.....	5
2.4.	Gårdtursareal	6
2.5.	Besøgslokale	8
3.	Beskæftigelse.....	10
3.1.	Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Nykøbing Mors.....	12
3.1.1.	Arbejde.....	12
3.1.2.	Kompensation for manglende arbejde.....	13
3.1.3.	Arbejdsfællesskab i cellerne	14
3.2.	Undervisning	15
3.3.	Behandling	18
4.	Fritid	18
5.	Samtaler med indsatte	22
5.1.	Talsmandsordning	22
5.2.	Information til de indsatte.....	23
5.3.	Afsoning i arresthuset	24
5.4.	Telefonsamtaler	25
5.5.	Lån af dvd'er	25
5.6.	Stole på cellerne	26
6.	Udlændinge.....	28
7.	Sager.....	29
	Opfølgning	29
	Underretning.....	29

1. Indledning

Som led i Folketingets Ombudsmands almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand, som ændret ved lov nr. 502 af 12. juni 2009) foretog jeg den 26. september 2000 inspektion af Arresthuset i Nykøbing Mors. Den 18. maj 2001 afgav jeg en (endelig) rapport om denne inspektion. Inspektionen blev fulgt op i opfølgingsrapporter af 26. september og 7. december 2001.

Den 15. marts 2011 foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere en fornyet inspektion af Arresthuset i Nykøbing Mors. Samme dag inspicerede jeg Arresthuset i Frederikshavn og dagen efter Arresthuset i Aalborg.

Inspektionen denne gang af Arresthuset i Nykøbing Mors strakte sig kun over et par timer og foregik på en anden måde end sidste inspektion af arresthuset i 2000.

Inspektionen den 15. marts 2011 bestod af samtaler med ledelsen og besigtigelse af noget af arresthuset. Arresthuset havde ingen talsmand på inspektionstidspunktet.

De indsatte fik ved opslag før inspektionen mulighed for at få en samtale. I forlængelse heraf havde jeg samtaler med 4 indsatte. Samtalerne omfattede både generelle og egne forhold.

De forhold som de indsatte bragte frem under samtalerne, forelagde jeg samme dag for ledelsen. Alle 4 indsatte fik efter inspektionen breve fra mig som opfølgning på samtalerne.

Selv om det på forhånd var bestemt at jeg under inspektionen kun ville besigtige andre lokaliteter end gårdtursarealet og faciliteter der var omfattet af en AUF-ombygning efter sidste inspektion, hvis samtalerne gav anledning til det, bad jeg i forbindelse med varslingen af inspektionen arresthuset om at sende mig et kort eller en skitse over bygningerne med angivelse af hvad de anvendes til. Desuden bad jeg arresthuset om at oplyse om eventuelle andre ændringer i de bygningsmæssige og ændringer i andre forhold siden inspektionen i 2000 der ikke fremgår af rapporten og opfølgning-

gerne herpå fra denne inspektion, og/eller eventuelle (igangværende) projekter eller planer herom.

Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvordan vedligeholdelsesstandarder, herunder inventarets stand, var, og om at få tilsendt eventuelt nyt informationsmateriale siden min inspektion i 2000.

Arresthuset besvarede min anmodning i brev af 25. januar 2011 med bilag. Med brev af 4. marts 2011 modtog jeg desuden fra Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland den husorden der på daværende tidspunkt var gældende for Arresthuset i Nykøbing Mors, og en ny husorden som endnu ikke var trådt i kraft da direktoratet endnu ikke havde godkendt arresthusets regler om fællesskab. Jeg har efterfølgende – med e-mails af 22. juni og 8. august 2011 modtaget den godkendte husorden der trådte i kraft den 20. juni 2011. Husordenen er udarbejdet af arrestinspektøren og bygger på skabeloner som en arbejdsgruppe som arrestinspektøren havde nedsat, har udarbejdet for at skabe så ensartede regler som muligt i arresthusområdet. De enkelte arresthuse kan fastsætte regler som lokale forhold tilsiger. Ud over husordenen findes der en kort orientering som er lavet af hensyn til de indsatte der måske vil have svært ved at læse eller mangler overskud til at læse den mere omfangsrige husorden. Orienteringen skal udleveres i forbindelse med indsættelsessamtalen, og der er heri oplysning om at de egentlige regler for opholdet fremgår af husordenen der ligger i cellen.

Under inspektionen afleverede jeg en skriftlig anmodning om at låne akterne i de seneste 10 sager hvori arresthuset havde truffet afgørelse om disciplinærstraf før den 9. februar 2011 (varslingstidspunktet), dog ikke sager fra før 9. februar 2010. Disse sager er kort omtalt nedenfor i pkt. 7, men er ikke gennemgået nærmere i denne rapport. Sagerne vil i stedet indgå i en generel sag om behandlingen af disciplinærsager i arresthusene.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Nykøbing Mors, Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle yderligere bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har modtaget sådanne bemærkninger i breve af 5. og 17. oktober 2011 fra henholdsvis arresthuset (sendt via arrestinspektøren) og arrestinspektøren. Bemærkningerne er indarbejdet i denne rapport.

2. Bygningsmæssige forhold

Rapporten om inspektionen af Arresthuset i Nykøbing Mors den 26. september 2000 indeholder i pkt. 2 en beskrivelse af de bygningsmæssige forhold som de var dengang. Om ændringer siden da henviser jeg til pkt. 2.1.

Selv om det på forhånd var bestemt at inspektionen – ud over ombygningen og gårdtursarealet – kun ville omfatte de bygningsmæssige forhold hvis samtalerne gav anledning til det, så jeg også besøgslokalet, dobbeltcellen, et (nyistandsat) bade- og vaskeum samt toiletterne på 1. sal, depotet, anretterkøkkenet og et telefonrum (bag trappen). Det er dog kun besøgslokalet som jeg har omtalt nærmere i rapporten.

2.1. Ændringer siden sidst

Arresthuset er som tidligere nævnt ombygget siden sidste inspektion i 2000. De 2 tidligere tre-mandsceller er hver ombygget til 2 enkeltceller, og der er etableret værksted samt et lokale til undervisning og fritidsbrug. Ombygningen var bevilget på tidspunktet for min sidste inspektion af arresthuset og er beskrevet nærmere i pkt. 2.3.

Kapaciteten i arresthuset er – trods ombygning af de 2 tre-mandsceller til 4 enkeltceller – fortsat 13 indsatte. De 2 ”ekstra” celler er 2 enkeltceller i stueetagen. Efter nedlæggelsen af tre-mandscellerne er de indsatte nu fordelt på 11 enkeltceller (herunder en frigangscelle) og en dobbeltcelle.

2.2. Den generelle vedligeholdelsesstandard

Som nævnt bad jeg i forbindelse med varslingen af inspektionen også arresthuset om at oplyse hvordan vedligeholdelsesstandard, herunder inventarets stand, var.

I et brev som jeg modtog den 7. marts 2011 har arresthuset oplyst at vedligeholdelsesstandard og inventarets stand er god.

Under inspektionen så jeg som nævnt ovenfor flere lokaler i arresthuset, herunder et baderum der fremtrådte nyrenoveret.

Gårdtursarealet er også renoveret i forbindelse med ombygningen og fremstod i en god stand.

Det var også mit indtryk at vedligeholdelsesstandard generelt set var god.

Jeg går ud fra at arresthuset løbende er opmærksom på bygningens og celleinventarets stand og foretager istandsættelser og reparation eller udskiftning af inventar når der er behov for det.

2.3. AUF-ombygningen

Denne ombygning har omfattet etableringen af 2 værksteder og et lokale til undervisning og fritid (AUF-ombygning).

2.3.1. Værksteder

De nye værksteder er etableret i stueplan. Det ene er etableret i det tidligere lager bag den gård der ved min sidste inspektion blev brugt til at hænge vasketøj til tørre i (og nu er depot). Det andet er etableret ved indgangen til arresthuset i det lokale der tidligere var mødelokale og spise-/opholdsstue til personalet. De 2 værksteder ligger således ikke samlet.

På tidspunktet for inspektionen blev det ene af værkstederne (det ved indgangen) benyttet som opholdsrum for en indsat på grund af overbelægning i arresthuset. Der var opsat 2 senge i lokalet, men det var kun den ene der blev brugt på inspektionstidspunktet. 2 af arbejdsbordene var sat oven på hinanden for at skabe plads til sengene.

2.3.2. Undervisnings- og fritidslokale

Dette nye lokale anvendes både til undervisning og fritid, herunder som kondirum, samt som kirke. I lokalet er der på endevæggen et skab der indeholder en albertavle. Det blev oplyst at der holdes gudstjeneste en gang om måneden.

I lokalet er der borde og stole til brug for undervisning mv. Langs den ene væg er der borde i forlængelse af hinanden hvorpå der stod 4 pc'er der alle var dækket til af et klæde. Der er tale om sikrede pc'er som arresthuset havde modtaget kort tid før inspektionen i forbindelse med udrulningen af det sikrede netværk i arresthusene, men som endnu ikke var taget i brug, jf. pkt. 3.2.

Lokalet benyttes som nævnt også som motionsrum, og der stod 5 motionsredskaber, herunder 2 kondicykler og 1 crosstrainer, og (i den anden ende af lokalet foran skabet med albertavlen) et lille bordtennisbord der var adskilt i 2 dele. Bordtennisbordet er mindre end standardbordtennisborde, og én af de indsatte oplyste at dette bord var nyt og erstattede et bordfodbold der tidligere havde været i lokalet.

På væggen bag motionsredskaberne (modsat albertavlen) er der et dartspil. I hjørnet stod der et skab.

På gangen uden for dette lokale er der 2 dobbeltskabe der indeholder arresthusets bibliotek, blade og spil.

Lokalet var noget overfyldt. Ud over et bord med stole omkring i midten af lokalet og bordene langs den ene væg stod der i et hjørne et bord med et andet bord (omvendt) ovenpå. På inspektionstidspunktet var der således flere borde i lokalet end jeg går ud fra at der normalt er brug for – både til undervisning og fritid hvor der kun må være 2 indsatte sammen i lokalet ad gangen, jf. pkt. 4.

Jeg går ud fra at de 2 borde der stod oven på hinanden, normalt ikke er i dette lokale, men selv om det er tilfældet, var det indtrykket at lokalet var overfyldt. Jeg henviser i den forbindelse til mit spørgsmål lige nedenfor om indretning af kondirum.

Ved inspektionen i 2000 blev det oplyst at arresthusets ene gård (på 18,75 m²), der kun blev brugt som tørregård, ville blive overdækket i forbindelse med ombygningen og herefter skulle benyttes som kondirum. Gården er blevet overdækket, men den benyttes ikke som kondirum, men som depot.

Jeg beder om at få oplyst hvorfor der ikke blev indrettet kondirum i denne gård som planlagt.

2.4. Gårdtursareal

Ved inspektionen i 2000 havde arresthuset som nævnt 2 gårde, men den ene er som nævnt blevet overdækket og benyttes nu som depot. Arresthuset har således nu kun et gårdtursareal.

En af de indsatte sagde under min samtale med ham at han synes at gårdtursarealet er meget lille – for lille til at gå tur i.

Jeg så efterfølgende gårdtursarealet der er lille (37,2 m², jf. nedenfor) og derfor ikke giver megen mulighed for fysisk udfoldelse. I gården er der et bord og bænke-sæt og et stort rundt askebæger. Murene er malet i en lys gul farve, og soklen er grå

Spørgsmålet om bedre gårdtursforhold indgik i rapporten om min sidste inspektion af Arresthuset i Nykøbing Mors (den 26. september 2000). Om dette forhold anførte jeg følgende i rapporten:

”Der er to gårde på henholdsvis 37,2 m² og 18,75 m². (...) Den lille gård bruges som tørregård, og der hang på tidspunktet for inspektionen vasketøj til tørre. (I forbindelse med ombygningen vil den som nævnt blive overdækket og benyttet som kondirum).

...

Gårdene fremstod noget triste og giver – som anført af Direktoratet for Kriminalforsorgen i direktoratets rapport af oktober 1997 om direktoratets egen inspektion den 13. marts 1997 af arresthuset – ikke megen mulighed for fysisk udfoldelse.

...

Jeg har noteret mig at arresthuset i forbindelse med direktoratets inspektion over for direktoratet oplyste at arresthuset ikke 'på stedet' kunne pege på realistiske muligheder for forbedringer af gårdtursarealet med henblik på fysisk udfoldelse. Jeg har endvidere noteret mig at direktoratet i rapporten har anført at det bør overvejes om der kan skaffes bedre gårdtursforhold. Jeg anmoder arresthuset om at oplyse om spørgsmålet har været overvejet nærmere, og i givet fald med hvilket resultat. Det bemærkes at jeg, som det fremgår, under min rundgang bemærkede at der lå softballketsjere fremme i gården, og arresthuset oplyste endvidere under inspektionen at de indsatte kan spille bold, jf. nedenfor under pkt. 3.2.”

Direktoratet oplyste i den anledning (bl.a.) at direktoratet i forbindelse med det dengang forestående ombygningsprojekt havde anmodet om at der blev indarbejdet en forbedring af gårdtursarealet. Jeg bad om underretning om hvad der videre skete med hensyn til dette spørgsmål.

Arresthuset oplyste i den anledning at der ikke indgik en forbedring af gårdtursarealet i det ombygningsprojekt som arresthuset havde godkendt. Arresthuset havde ikke forslag til forbedring af gårdtursarealet.

Direktoratet oplyste at det efter modtagelsen af arresthusets udtalelse var besluttet at hele gårdtursarealet skulle totalrenoveres. Foruden udskiftning af netoverdækningen

skulle murstensafdækningen og regnvejrstaget renoveres, og murene skulle males i nye, lyse farver. Det tog jeg til efterretning, og gården er som tidligere nævnt renoveret siden sidst.

Under min inspektion denne gang af arresthuset blev det oplyst at de indsatte har mulighed for at spille bob på gårdtursarealet.

I mit svar til den indsatte gengav jeg ovenstående fra min sidste inspektion af arresthuset og anførte at spørgsmålet om forbedring af gårdtursarealet med henblik på fysisk udfoldelse, som det fremgår heraf, blev overvejet dengang uden at det førte til konkrete forslag. Der er ikke (som det var planen) etableret kondirum i den ene gård, men i stedet depot; kondiredskaber findes i undervisnings- og fritidslokalet.

Jeg nævnte også at jeg ikke har grundlag for at foretage mig noget vedrørende selve det forhold at gården ikke er større end den er, men at jeg i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten om inspektionen ville overveje at følge op på spørgsmålet om muligheden for at etablere fysiske aktiviteter i gården.

Selv om gården er renoveret siden sidst og (som allerede nævnt) var i en god stand, fremstod den fortsat lidt trist. Dette giver mig dog ikke anledning til at foretage mig mere.

Med hensyn til muligheden for aktiviteter i gården henviser jeg til pkt. 4.

2.5. Besøgslokale

Besøgslokalet er som nævnt i rapporten fra min sidste inspektion af arresthuset nogenlunde på samme størrelse som cellerne, inklusiv det toilet der hører til besøgslokalet.

Selve lokalet var i en god stand, men det fremtrådte ikke med en "naturlig og venlig besøgsatmosfære" som det skal ifølge § 48 i varetægtsbekendtgørelsen og § 3, stk. 1, i besøgsbekendtgørelsen. Der var kun ét billede på væggen, briksen manglede ryglæn, og bordet var lappet sammen med tape. Lokalet kunne således godt trænge til at blive frisket op.

Under den afsluttende samtale blev det oplyst at besøgslokalet også bruges til overnatning for nyindsatte da arresthuset ofte er fuldt belagt. Da nogle nyindsatte kan være meget urolige, har arresthuset valgt ikke at have flere billeder på væggene.

Det blev endvidere oplyst at der var sat tape på bordet fordi bordpladen var løs, men at den var sat fast igen. Tapen sidder imidlertid også fast og er således svær at få af igen.

Jeg nævnte at arresthuset i stedet for at opsætte billeder kunne udsmykke lokalet ved at male motiver direkte på væggene. Arresthuset ville overveje dette.

Jeg beder om at få oplyst resultatet af disse overvejelser.

Hvis det ikke er muligt at fjerne tapen på bordet i lokalet, bør det efter min opfattelse udskiftes med et andet. Jeg beder arresthuset om at overveje det og også meddele mig resultatet af disse overvejelser.

Under briksen er der en bedroller. Det blev oplyst at kondomer nu findes heri i stedet for i et skab på toilettet som de indsatte rev ned. I husordenen er det oplyst at der er kondomer og sengelinned til rådighed i besøgslokalet på toilettet og under briksen.

Jeg har noteret mig at de indsatte i husordenen oplyses om adgangen til lagner og kondomer, og at det findes diskret i selve besøgsrummet.

Uden for lokalet er der legetøj som de indsatte og deres besøgende kan tage med ind i besøgsrummet.

På det tilhørende toilet var der både en automat med flydende håndsæbe og et stykke almindelig håndsæbe. Der var også et stofhåndklæde.

Som jeg også nævnte under den afsluttende samtale, har direktoratet tidligere udsendt en henstilling til kriminalforsorgens institutioner om at udskifte almindelig håndsæbe og stofhåndklæder med flydende håndsæbe og papirhåndklæder eller håndklæderulle.

Det er på denne baggrund beklageligt at der på toilettet ikke var papirhåndklæder eller håndklæderulle (eller elektrisk håndtørret). Selv om der var flydende sæbe, burde der desuden heller ikke have været et stykke almindelig håndsæbe.

Jeg går ud fra at den almindelige håndsæbe er fjernet, og at håndklædet er erstattet af papirhåndklæder eller en håndklæderulle (eller elektrisk håndtørrer). På denne baggrund foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

3. Beskæftigelse

De indsatte i arresthusene har ikke beskæftigelsespligt, men skal tilbydes beskæftigelse. Det gælder både afsonere og varetægtsarrestanter, jf. § 1, stk. 2, og § 2, stk. 1, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001 om beskæftigelse mv. af de indsatte i kriminalforsorgens institutioner).

De indsatte kan beskæftiges med enten arbejde, undervisning eller anden godkendt aktivitet, herunder forbehandling og programvirksomhed.

I de resultatkontrakter som direktoratet indgår med kriminalforsorgens institutioner, er der krav om en vis beskæftigelse. Ifølge resultatkontrakten mellem Arresthuset i Nykøbing Mors, Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland og Direktoratet for Kriminalforsorgen for 2011 skal arresthuset (ligesom de øvrige arresthuse) ved arbejde, undervisning og behandling sikre en beskæftigelsesgrad på minimum 45 pct. af budgetbelægningen. Resultatkontrakterne har tidligere år indeholdt krav om en beskæftigelsesgrad på 60 pct.

Jeg er (bl.a.) fra inspektion af andre arresthuse bekendt med at der generelt er store problemer med at skaffe arbejde til de indsatte i arresthusene.

Folketingets Retsudvalg har stillet en række spørgsmål til justitsministeren om beskæftigelsen i kriminalforsorgen (senest den 19. august 2011, kort tid før der blev udskrevet valg).

Om beskæftigelse af indsatte i arresthusene har justitsministeren anført følgende i et svar af 20. december 2010 på et tidligere spørgsmål nr. 335 fra Folketingets Retsudvalg:

”I arresthusene er der som udgangspunkt mulighed for beskæftigelse gennem arbejde, undervisning eller behandling. Hertil kommer andre godkendte aktiviteter som eksempelvis motion, kreative fag og undervisningsprojekter med erhvervsrettet sigte. Udbuddet af beskæftigelsesmuligheder er tilrettelagt, således at de indsattes ønsker i videst muligt omfang tilgodeses.

Beskæftigelsen anses for særdeles vigtig i arresthusene, dels på grund af hensynet til udviklingen af de indsattes kompetencer, dels på grund af nødvendigheden af at oprette en meningsfyldt hverdag for de varetægtsfængslede. Det er dog ikke altid muligt at efterkomme ønsker fra de indsatte om beskæftigelse. Bl.a. har kriminalforsorgen i 2009 og 2010 på grund af eftervirkningerne af finanskrisen oplevet en markant nedgang i ordretilgangen til produktionsvirksomheden. Dette har afstedkommet en kraftig reduktion af beskæftigelsen ved produktionsvirksomhed i arresthusene generelt.

For enkelte arresthuse har det derfor i perioder ikke været muligt at tilbyde beskæftigelse inden for produktionsvirksomheden. I de tilfælde, hvor man ikke har kunnet tilbyde anden form for beskæftigelse til en varetægtsfængslet, er denne blevet kompenseret økonomisk herfor i henhold til gældende regler. Med henblik på at fastholde beskæftigelsestilbuddet i videst muligt omfang har Kriminalforsorgen i denne situation, som mange andre virksomheder, forsøgt at strække arbejdsopgaverne ved arbejdsdeling og etableringen af alternative beskæftigelsestilbud, hvor de enkelte arresthuse eksempelvis har arrangeret forskellige projekter med kreativt indhold så som maling, brugskunstproduktion mv. Beskæftigelsen ved undervisning, behandling og andre godkendte aktiviteter samt rengøring og bygningsvedligeholdelse har ikke været påvirket af finanskrisen, og disse tilbud har derfor ligget på et stabilt niveau i denne periode.”

I et svar af 17. marts 2011 til Retsudvalget har justitsministeren desuden anført følgende:

”Med henblik på at tiltrække nye arbejdsopgaver og flere samarbejdspartnere har Kriminalforsorgen det seneste år gennemført en række initiativer, f.eks. markedsføringskampagner i den lokale presse, en særlig hjemmeside for arresthusene og salgskurser for medarbejdere der foretager opsøgende salg.”

Den nævnte hjemmeside er www.arresthuset.dk der skal hjælpe med at synliggøre de mange muligheder som arresthusene tilbyder.

På grund af problemerne med at skaffe arbejde til de indsatte rettede jeg i brev af 20. november 2009 henvendelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg modtog herefter et svar af 26. april 2010 fra direktoratet der var vedlagt udtalelser som direktoratet havde indhentet fra de 3 arrestinspektører. Den 1. marts 2011 sendte jeg et brev til direktoratet som jeg har gengivet noget af indholdet af i rapporten om min inspektion af Arresthuset i Køge den 27. april 2010. Jeg modtog herefter et brev af 5. oktober

2011 fra direktoratet. I dette brev har direktoratet bl.a. redegjort nærmere for hvordan beskæftigelsesgraden beregnes, for den aktuelle beskæftigelsessituation, for initiativer til udvikling af beskæftigelsen og for undervisning.

Med hensyn til den aktuelle beskæftigelsessituation i arresthusene har direktoratet bl.a. oplyst at eftervirkningerne af finanskrisen i begyndelsen af 2011 "var ved at klinge lidt af", og at halvårsprognosen for 2011 viste en positiv udvikling i beskæftigelsen ved arbejde.

For så vidt angår beskæftigelsessituationen i arresthusene i Midt- og Nordjylland blev det under min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Mors oplyst at det gik rimeligt godt i de fleste af områdets arresthuse. Jeg har i rapporten om inspektionen den 16. marts 2011 af Arresthuset i Aalborg bedt Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland om en samlet udtalelse om beskæftigelsessituationen i dette arresthusområde.

3.1. Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Nykøbing Mors

3.1.1. Arbejde

Da jeg sidste gang inspicerede Arresthuset i Nykøbing Mors havde arresthuset kun mulighed for celloarbejde, dog kunne indsatte indimellem arbejde på lageret. Det blev dengang oplyst at der ikke var fuld beskæftigelse, hvilket blandt andet hang sammen med at arresthuset ikke havde værkstedsfaciliteter.

Det blev også oplyst dengang at arresthuset indimellem benyttede en indsat som hjælpegangmand når der var problemer med at skaffe arbejde.

De 2 værksteder som arresthuset nu har, kan beskæftige 5-6 indsatte. Arresthuset har også gode lagerfaciliteter og tilkørselsforhold.

Ved inspektionen den 15. marts 2011 blev det oplyst at arresthuset stort set havde haft fuld beskæftigelse frem til februar 2010. Fra da af og indtil februar 2011 havde arresthuset kun haft meget lidt beskæftigelse – sammenlagt kun hvad der svarer til ca. 1 måneds beskæftigelse. På inspektionstidspunktet havde arresthuset beskæftigelse til 3 indsatte og forhandlede på det tidspunkt om yderligere en arbejdsopgave.

Det blev også oplyst at det arbejde som arresthuset havde fået i februar 2011, gik på omgang mellem de indsatte.

Indsatte der ikke beskæftiges på værkstederne, kan beskæftiges i cellen, som gangmand eller med vedligeholdelse af arresthuset.

Arresthuset i Nykøbing Mors har på hjemmesiden www.arresthuset.dk oplyst om de fysiske forhold i arresthuset, men ikke om de arbejdsopgaver som arresthuset kan varetage.

Jeg har noteret mig at beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Nykøbing Mors har været god frem til februar 2010, og at der på inspektionstidspunktet var kommet beskæftigelse til arresthuset igen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset fik den arbejdsopgave som arresthuset forhandlede om på tidspunktet for inspektionen. Jeg beder også arresthuset om at oplyse hvordan beskæftigelsessituationen i øvrigt har udviklet sig siden inspektionen den 15. marts 2011, herunder med hensyn til celloarbejde.

Jeg har også noteret mig at arresthuset (om muligt) fordeler det arbejde der er, mellem de indsatte. Jeg henviser i den forbindelse også til pkt. 3.1.2 nedenfor.

Af resultatkontrakten mellem arresthuset og direktoratet fremgår det bl.a. at bevillingen til produktionsvirksomheden er givet under forudsætning af at arresthuset løbende følger produktionsvirksomhedens økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling. Arresthuset skal desuden i samarbejde med regionsværkmesteren udarbejde prognoser for produktionsvirksomheden 2 gange om året.

Jeg beder om at modtage den senest udarbejdede prognose for produktionsvirksomheden i arresthuset. Hvis der er udarbejdet et samlet notat herom for arresthusene i området, kan der blot henvises til svar på min tilsvarende anmodning i sagen om min inspektion af Arresthuset i Aalborg.

3.1.2. Kompensation for manglende arbejde

I justitsministerens svar af 28. september 2009 og 18. maj 2010 på henholdsvis spørgsmål nr. 1197 og spørgsmål nr. 960 fra Folketingets Retsudvalg er det oplyst at de indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, kompenseres bl.a. med mulighed for udvidede fritidsaktiviteter eller anden godkendt aktivitet der kan dække over mange forskellige aktiviteter, heriblandt kunstprojekter, diverse fritidsaktiviteter, sport og lig-

nende. Jeg henviser også til det senere svar af 20. december 2010 på spørgsmål nr. 335 som jeg har citeret fra ovenfor.

Under afsnittet om fællesskab i arresthusets endelige husorden er det nævnt at de indsatte kan have fællesskab fra kl. 8.00, hvis der mangler beskæftigelse i arresthuset.

Under inspektionen blev det også oplyst at de indsatte på dette tidspunkt kunne benytte fritidslokalet hele dagen som kompensation for at der ikke kunne tilbydes arbejde til alle de indsatte i arresthuset.

Jeg har noteret mig at arresthuset kompenserer for manglende arbejde og fællesskab i arbejdstiden ved at give de indsatte som arresthuset ikke kan tilbyde beskæftigelse, lov til at have fællesskab fra kl. 8.00 og adgang til fritidsrummet også i arbejdstiden.

3.1.3. Arbejdsfællesskab i cellerne

De (op til 5-6) indsatte der beskæftiges på værkstederne, har arbejde i fællesskab. Spørgsmålet om muligheden for at arbejde sammen 2 og 2 indgik i rapporten om min sidste inspektion af arresthuset i 2000, men bl.a. fordi direktoratet dengang ville overveje at fastsætte centrale retningslinjer, foretog jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Sådanne retningslinjer blev efterfølgende fastsat i vejledningen om indsattes adgang til fællesskab mv. med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsvejledningen). Den nugældende vejledning er vejledning nr. 12 af 29. februar 2008 hvor retningslinjer om arbejdsfællesskab findes i pkt. 20. Hvis det ikke er muligt at beskæftige alle indsatte i fælles arbejdsrum, bør det ifølge dette punkt overvejes om der er mulighed for at indsatte kan arbejde 2 sammen i en celle hvis der er indsatte der ønsker det. Arresthuset skal i disse overvejelser være opmærksom på pladsmæssige forhold, hygiejniske forhold og hensyn til brandsikkerheden. Arresthuset skal endvidere være opmærksom på risikoen for at den ene indsatte presses til at arbejde for den anden.

Direktoratet har (senest i brev af 26. april 2010 i den generelle sag som jeg har rejst om beskæftigelsen i arresthusene) tilkendegivet at det er direktoratets opfattelse at de indsatte bør orienteres om muligheden for arbejdsfællesskab i cellen, enten via arresthusets fællesskabsregler eller i husordenen.

Af husordenen for Arresthuset i Nykøbing Mors fremgår det under afsnittet "Fællesskab" (men ikke under afsnittet om arbejde) at der er mulighed for parvis arbejdsfællesskab mellem kl. 8.00 og 16.00.

Jeg har noteret mig at det fremgår af husordenen at der er mulighed for arbejdsfællesskab i cellerne.

3.2. Undervisning

De indsatte kan som nævnt også beskæftiges ved undervisning.

Det fremgår af arresthusets husorden at de indsatte har mulighed for at modtage undervisning i arresthuset, og at de skal aflevere en anmodningsseddel til personalet hvis de ønsker undervisning.

Der er ikke i husordenen oplysning om hvilke fag der kan undervises i. Det blev heller ikke oplyst under inspektionen, men det blev oplyst at der er mange undervisningsprogrammer på de pc'er som arresthuset havde fået (jf. nedenfor), og at det er muligt at kommunikere med læreren "overalt i verdenen".

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om hvad undervisningen i arresthuset omfatter.

På tidspunktet for min sidste inspektion af arresthuset var der ingen undervisning. Det blev dengang oplyst at de indsatte ved indsættelsen orienteres om mulighederne for undervisning og opfordres til at modtage undervisning.

Det blev dengang også oplyst at arresthuset var tildelt 96 undervisningstimer om året.

Af justitsministerens svar af 8. november 2010 på et spørgsmål nr. 182 fra Folketingets Retsudvalg fremgår det at Arresthuset i Nykøbing Mors fortsat er tildelt 96 undervisningstimer om året.

Under inspektionen blev det oplyst at det (fortsat) kun er få indsatte der tager imod tilbuddet om at modtage undervisning. Arresthuset havde håbet at de 4 pc'er som arresthuset netop havde fået i forbindelse med etableringen af det sikrede pc-netværk i arresthusene, kunne være med til at gøre de indsatte mere interesseret i undervisning. På tidspunktet for inspektionen var disse pc'er imidlertid endnu ikke taget i brug.

Det skyldtes krav fra direktoratet om at de kun måtte benyttes under overvågning hvilket arresthuset ikke havde ressourcer til.

De indsatte som jeg talte med bagefter, var også utilfredse med at pc'erne ikke var taget i brug. En af dem nævnte også at undervisningen er utilstrækkelig.

For så vidt angår den manglende ibrugtagning af de nye pc'er forstod jeg på baggrund af samtalen med ledelsen i Arresthuset i Nykøbing Mors, herunder Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland, at der var tale om et mere generelt problem i arresthusene. Under min inspektion dagen efter af Arresthuset i Aalborg – der har to lærere der skiftevis er til stede 4 dage om ugen – blev det dog oplyst at det sikrede pc-netværk var taget i brug dette sted, og at det fungerer godt.

Da det som nævnt under inspektionen blev oplyst at der var tale om et mere generelt problem, besluttede jeg at udskille spørgsmålet om (hindringer for) anvendelsen af det sikrede pc-netværk i arresthusene til en særskilt sag som blev rejst med hjemmel i ombudsmandslovens § 17, stk. 1. I denne sag blev direktoratet i brev af 22. marts 2011 bedt om en udtalelse om dette spørgsmål.

Jeg modtog svar fra direktoratet i brev af 3. april 2011. Direktoratet oplyste heri at retningslinjerne for opsyn ved indsattes brug af det sikrede pc-netværk i de lukkede fængsler og arresthusene var blevet præciseret på baggrund af flere henvendelser fra de institutioner der bruger dette. Af præciseringen fremgår det at netværket vurderes sikkert nok til at kunne benyttes af indsatte uden at der deltager en lærer eller andet bemyndiget personale.

Direktoratet oplyste samtidig nærmere om det ansvar som lærerne eller andet bemyndiget personale har lokalt i de enkelte institutioner i forbindelse med brugen af det sikrede pc-netværk.

I brev af 26. april 2011 til direktoratet noterede jeg mig det oplyste.

Jeg går på denne baggrund ud fra at det sikrede pc-netværk nu er taget i brug i arresthuset. Jeg beder om at få oplyst om det har ført til at flere indsatte nu deltager i undervisning i arresthuset, og om behovet for undervisning dermed er blevet større. Det bemærkes at jeg på baggrund af det oplyste under inspektionen om at der stadig ikke var mange indsatte der deltog i undervisning, går ud fra at arresthuset har anset behovet for undervisning i arresthuset for dækket i forhold til antallet af bevilgede timer.

Selv om en af de indsatte anså undervisningen for utilstrækkelig, går jeg (også på baggrund af det oplyste under inspektionen om den indsatte konkrete ønsker) ud fra at det samme gør sig gældende i forhold til de fag der (kan) undervises i.

Jeg beder også arresthuset om at oplyse om arresthusets erfaringer (i øvrigt) indtil videre med ordningen med det sikrede pc-netværk.

Jeg går desuden ud fra at arresthuset eller læreren fortsat opfordrer indsatte der kan have behov for almindelig skoleundervisning, men ikke selv henvender sig, til at deltage i sådan undervisning. Desuden går jeg ud fra at de indsatte informeres grundigt om undervisningstilbuddene i arresthuset, jf. nærmere opfølgingsrapporten i sagen om min seneste inspektion af Arresthuset i Sønderborg.

I fællesskabsvejledningens pkt. 21 er det nævnt at der i det omfang der er bygningsmæssige muligheder for det, bør indrettes et undervisningslokale i arresthuset der indeholder de mest basale undervisningsmidler samt pc'er så de indsatte kan tilbydes undervisning i fællesskab. I visse situationer vil hensynet til udnyttelsen af ressourcerne til undervisning kunne medføre at det er mest hensigtsmæssigt at undervisning finder sted i egen celle.

Arresthuset har nu et kombineret undervisnings- og fritidslokale som jeg går ud fra at undervisningen normalt foregår i. Af et brev af 6. juli 2011, som jeg også har omtalt i pkt. 4, fremgår det at der må være op til 4 indsatte i lokalet i forbindelse med undervisning, og jeg går på denne baggrund ud fra at de indsatte normalt undervises sammen i undervisningslokalet.

Af arresthusets husorden fremgår det endvidere at der er mulighed for parvis undervisning/lektier på hverdage mellem kl. 8.00 og 16.00.

Jeg har i noteret mig at det af husordenen også fremgår at de indsatte har mulighed for at lave lektier sammen i arbejdstiden mellem undervisningslektionerne hvis de ønsker det.

Direktoratet har sammen med arrestinspektørerne foretaget en undersøgelse af undervisningen i arresthusene i hele landet. Jeg har i rapporten om min inspektion den 16. marts 2011 af Arresthuset i Aalborg redegjort nærmere for denne undersøgelse. Som også nævnt i denne rapport har jeg i sagen om min inspektion den 23. oktober

2009 af Arresthuset i Tønder bedt direktoratet om at orientere mig om resultatet af undersøgelsen og hvad det giver direktoratet anledning til. Jeg har herefter modtaget en udtalelse af 7. marts 2011 der er gengivet i en opfølgingsrapport af 25. august 2011 i sagen om inspektionen af Arresthuset i Tønder hvor jeg har bedt om yderligere underretning. I rapporten om Arresthuset i Aalborg er også en gengivelse af oplysninger om undervisning som jeg har modtaget fra direktoratet i en anden generel sag.

3.3. Behandling

De indsatte kan deltage i forskellige typer af behandling i kriminalforsorgens institutioner, herunder i arresthusene.

I husordenen for Arresthuset i Nykøbing Mors er der orientering om muligheden for forbehandling. Det fremgår at behandlingen omfatter misbrug både af euforiserende stoffer og alkohol. Det fremgår endvidere at arresthuset har tilknyttet en misbrugsbehandler der kommer i arresthuset en gang om ugen og tager samtaler med de indsatte der er motiverede for behandling.

Jeg beder om at få oplyst hvor mange der normalt deltager i misbrugsbehandling i arresthuset, og hvor behandlingen foregår.

4. Fritid

Der er oplysning om fritidstilbuddene og adgangen til cellefællesskab i arresthusets husorden. Der er adgang til motionsrummet (undervisnings- og fritidslokalet) alle dage i tidsrummene 16.00-17.00, 18.00-19.00 og 19.00-20.00. Lørdag, søndag og helligdage er der derudover adgang til dette lokale i tidsrummene 10.00-11.00, 13.00-14.00, 14.00-15.00 og 15.00-16.00. De indsatte skal tilmelde sig hvis de ønsker at benytte rummet, og de må være 2 indsatte sammen ad gangen i rummet.

En af de indsatte som jeg talte med, fremsatte ønske om at der kan være flere end 2 indsatte sammen i undervisnings- og fritidslokalet. Han oplyste at han havde fået at vide at antallet er begrænset til 2 indsatte af sikkerhedsmæssige grunde.

Under min afsluttende samtale med ledelsen viderebragte jeg dette ønske og i forbindelse med min skriftlige opfølgning til den indsatte bad jeg arresthuset om at oplyse hvad det måtte have givet anledning til.

Arresthuset har i det tidligere nævnte brev af 6. juli 2011 oplyst at der på hverdage mellem kl. 8.00-16.00 må være op til 4 indsatte i undervisnings- og fritidslokalet i forbindelse med beskæftigelse eller undervisning (pc-brug), men kun 2 indsatte uden for disse tidspunkter. Arresthuset mener ikke at kunne ændre på dette og har som begrundelse henvist til ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Jeg går ud fra at denne begrænsning skyldes at der ikke er personale til stede når lokalet benyttes i fritiden. Med denne bemærkning har jeg noteret mig det oplyste som ikke giver mig anledning til at foretage mig mere.

Ifølge husordenen har de indsatte adgang til fællesskab i fritiden i mindst 2 timer dagligt, medmindre ganske særlige ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør sig gældende. Der må højst være 2 indsatte sammen under cellefællesskab. Hvis indsatte på dobbeltcellen ønsker fællesskab med andre end hinanden, skal det foregå på en enkeltcelle. Der er adgang til parvis cellefællesskab i fritiden på hverdage fra kl. 17.30 til 21.00 og de øvrige dage fra kl. 13.00 (til 21.00).

En af de indsatte som jeg talte med under inspektionen, oplyste at det kan være svært at få en ny indsat at have fællesskab med når den man hidtil (normalt) har haft fællesskab med, ikke længere er i arresthuset. Den indsatte henviste til at der er et ulige antal indsatte i arresthuset (13 indsatte).

I forbindelse med min skriftlige opfølgning til den indsatte bad jeg arresthuset om at oplyse hvordan det sikres at alle indsatte der ønsker det, kan få en anden indsat at have fællesskab med.

Arresthuset har i ovennævnte brev af 6. juli 2011 oplyst at det som udgangspunkt er de enkelte indsatte selv der aftaler fællesskab. Der kan vælges ny makker hver dag hvis det ønskes. Når den indsatte lige er blevet indsat, hjælper personalet med at finde en makker hvis det er muligt. Arresthuset mener ikke at det udgør et problem at der er et ulige antal indsatte i arresthuset. Arresthuset har henvist til at der altid er nogen der ikke ønsker fællesskab ud over det fællesskab der finder sted ved beskæftigelse mv. Arresthuset mener i øvrigt ikke at arresthuset kan gøre mere for at sikre den enkelte indsatte fællesskab ud over det der gøres i dag da det er op til den enkelte indsatte om han ønsker fællesskab.

Hvis en indsat ønsker fællesskab, men ikke selv kan finde en anden indsat at have fællesskab med, går jeg ud fra at arresthuset vil søge at hjælpe den indsatte. Det oplyste giver mig ikke anledning til andre bemærkninger.

Det fremgår af husordenen at de indsatte har krav på minimum 1 times gårdtur om dagen. Gårdtur afvikles på forskellige tidspunkter for de indsatte der er inddelt i 3 grupper: 1) indsatte med celloarbejde, sygemeldte og indsatte uden arbejde, 2) indsatte på værksteder og gangmand og 3) indsatte der er isolerede, anbragt i strafcelle og unge under 18 år. Tidspunkterne for afviklingen af gårdtur for de enkelte grupper er angivet i husordenen. Der må højst være 5 indsatte på gårdtur ad gangen.

Ved min sidste inspektion af arresthuset blev det oplyst at der var mulighed for at spille bold i gården, jf. pkt. 3.2 i rapporten af 18. maj 2001. Spørgsmålet om en forbedring af gården med hensyn til fysisk udfoldelse indgik også i rapporten, jf. pkt. 2.3.8 og begge opfølgingsrapporterne og ovenfor under pkt. 3.4. Gården er siden renoveret, men ikke forbedret med henblik på fysisk udfoldelse.

Som også nævnt under pkt. 3.4 oplyste arresthuset under min inspektion denne gang at de indsatte har mulighed for at spille bob på gårdtursarealet.

Jeg har noteret mig at de indsatte under gårdtur har mulighed for at spille bob, og jeg forstår det oplyste under inspektionen sådan at det ikke længere er muligt for de indsatte at spille bold i gården. Jeg beder arresthuset om at oplyse om det er rigtigt forstået.

Efter min opfattelse bør de indsatte også under gårdtur så vidt muligt kunne udfolde sig fysisk. Da bobspil ikke er en aktivitet der indebærer egentlig fysisk udfoldelse, beder jeg arresthuset om at oplyse om arresthuset – hvis boldspil ikke længere er tilladt – har overvejet andre aktiviteter i gården der giver mulighed for fysisk udfoldelse.

De indsatte har også mulighed for at låne bøger og tidsskrifter fra arresthusets bibliotek eller gennem bibliotekaren der kommer i arresthuset på tidspunkter der er angivet på et opslag i arresthuset. Arresthusets bogsamling omfatter også enkelte bøger på engelsk, tysk og fransk. Det er også muligt at låne andre udenlandske bøger og cd'er gennem bibliotekaren.

I arrestinspektørens brev af 17. oktober 2011 er det oplyst at arresthuset råder over en liste over bøger til udlån til inspiration for de indsatte. Arrestinspektøren har oplyst at denne liste hænger på opslagstavlen, og at der er indsat oplysning herom i arresthusets husorden. Arrestinspektøren har vedlagt en udskrift af den reviderede husorden.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Arresthuset råder også over forskellige spil som de indsatte kan låne.

Desuden er det ifølge husordenen muligt gennem arresthuset at købe PlayStation 2. Det fremgår udtrykkeligt af husordenen at arresthuset ikke har PlayStations til udlejning. De indsatte gøres i husordenen desuden udtrykkeligt opmærksom på at det ikke er muligt at medbringe en indkøbt PlayStation til et lukket fængsel.

Samme ordning findes ifølge husordenen for Arresthuset i Frederikshavn også for dette arresthus. Da husordenerne er udfærdiget på baggrund af en skabelon for at skabe så ensartede regler som muligt i arresthusene under Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland, går jeg ud fra at samme ordning findes i andre arresthuse i dette område. (Fra min inspektion den 5. november 2009 af Arresthuset i Århus er jeg dog bekendt med at det i dette arresthus er muligt at låne en PlayStation og nu også spille PlayStation i et "spillelokale" hvor der er opsat 4 PlayStations).

Jeg er bekendt med at der i de fleste andre arresthuse er etableret ordninger hvorefter de indsatte kan leje en PlayStation 2 af arresthuset. Jeg henviser i den forbindelse til pkt. 34 i genstandsvejledningen (nu nr. 9856 af 5. november 2009). Det er her nævnt at forbuddet i bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 11, mod udlevering af egne spillekonsoller der kan omdannes til et kommunikationsudstyr, ikke er til hinder for at der i arresthusene (som hidtil) etableres lokalt fastsatte udlåns-/udlejningsordninger af plomberede spillekonsoller af den nævnte type hvis det er konkret er foreneligt med ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Det er forskelligt hvor mange spillekonsoller de enkelte arresthuse råder over til udlejning. Som det fremgår af rapporterne om mine inspektioner i 2010 af arresthusene i Esbjerg og Vejle, er der enighed blandt de 10 arresthuse der hører under Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn om at der i arresthusene i dette område bør være en PlayStation pr. 5 indsatte. I sagerne om mine inspektioner i 2009 af arresthuse i Syd- og Sønderjylland har arrestinspektøren efterfølgende oplyst at

PlayStation 2-konsoller ofte går i stykker og snart vil udgå. Arrestinspektøren oplyste endvidere at der ikke er den store efterspørgsel efter at leje en PlayStation hvilket sandsynligvis skyldes at der er mange tv-kanaler til rådighed, og at de indsatte har dvd-afspiller i deres tv-apparater.

En af de indsatte som jeg talte med, oplyste at der ikke er dvd-afspiller i de tv-apparater som arresthuset udlejer til de indsatte, jf. pkt. 5.5.

Efter min opfattelse bør der ikke kun inden for de enkelte arresthusområder, men også for alle tre områder være nogenlunde ensartede regler og praksis. På baggrund af det oplyste i sagerne om arresthusene i Syd- og Sønderjylland har jeg imidlertid ikke fundet grundlag for at bede arrestinspektøren om at overveje at etablere en lejeordning i arresthusene, men jeg beder om at få oplyst om det er rigtigt at der ikke er indbygget dvd-afspiller i (nogen af) de tv-apparater der udlejes til de indsatte.

5. Samtaler med indsatte

Under mine samtaler med de indsatte rejste de – ud over spørgsmål der er omtalt ovenfor – følgende spørgsmål:

5.1. Talsmandsordning

En af de indsatte efterlyste en talsmandsordning – især fordi der er mange indsatte der opholder sig lang tid i arresthuset.

Under den afsluttende samtale oplyste arresthuset at arresthuset har en talsmandsordning og har haft talsmænd igennem flere år. På inspektionstidspunktet var der dog ingen talsmand.

Hvis de indsatte ikke har valgt en talsmand, skal kriminalforsorgens institutioner ved opslag eller lignende gøre dem bekendt med muligheden for at vælge en talsmand, jf. § 2, stk. 3, i talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 735 af 25. juni 2007). Der er oplysning om muligheden for at vælge talsmand i arresthusets husorden der også indeholder regler om talsmandsordningen i arresthuset. Reglerne omfatter alle de forhold som der efter talsmandsbekendtgørelsens § 8 skal være fastsat regler om.

I mit svar til den indsatte opfordrede jeg de indsatte til at vælge en talsmand og nævnte at en af de andre indsatte som jeg talte med, under min samtale med ham sagde at han godt ville overveje at stille op som talsmand.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset nu har en talsmand.

I mit brev til den indsatte nævnte jeg også at talsmandsordningen, herunder opfølgning på møder med talsmanden, ville indgå i rapporten om inspektionen.

Under den afsluttende samtale oplyste arresthuset også at arresthuset ikke udarbejder referat fra talsmandsmøderne, men havde talt med den tidligere talsmand om at han skulle skrive referat. Jeg gjorde ledelsen opmærksom på at institutionen ifølge talsmandsbekendtgørelsen (§ 1, stk. 3) skal gøre notat om de drøftelser der finder sted med talsmænd.

Jeg går således ud fra at arresthuset – når der er en talsmand i arresthuset – nu udarbejder referat af samtalerne med talsmanden (som ifølge husordenen skal finde sted hver anden måned).

Jeg går også ud fra at der løbende følges op på de spørgsmål der rejses på møderne med talsmanden.

Jeg henleder samtidig opmærksomheden på at institutionen når særlige omstændigheder taler for det, skal tage initiativ til jævnlige drøftelser med alle indsatte eller grupper af indsatte hvis de ikke har valgt en talsmand, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Jeg beder om at få oplyst hvor samtaler mellem talsmanden og indsatte der har ønsket at tale med talsmanden, finder sted.

5.2. Information til de indsatte

En af de indsatte efterlyste bedre information til de indsatte, herunder som opfølgning på møder med (de forskellige) talsmænd i arresthuset. Som eksempel nævnte den indsatte at de indsatte ikke var orienteret om årsagen til at de nye pc'er som arresthuset havde fået, endnu ikke var taget i brug.

Under samtalen orienterede jeg den indsatte om baggrunden for at de nye pc'er ikke var taget i brug, og jeg gengav dette i mit efterfølgende skriftlige svar til den indsatte.

I svaret nævnte jeg også at talsmandsordningen, herunder opfølgning på møder med talsmanden, og information i øvrigt af de indsatte ville indgå i inspektionsrapporten.

Med hensyn til opfølgning på møder med talsmændene og drøftelser med de indsatte hvis de ikke har valgt en talsmand, henviser jeg til pkt. 5.1.

I brevet af 5. oktober 2011 har arresthuset oplyst at den daværende talsmand var fuldt ud informeret om hvorfor de nye pc'er ikke var taget i brug. Arresthuset har endvidere bemærket at den pågældende indsatte der efterlyste bedre information, var informeret om brugen/anvendelsen af de opsatte pc'er.

Som tidligere nævnt var der ingen talsmand på inspektionstidspunktet, men under inspektionen oplyste arresthuset at arresthuset har en talsmandsordning og har haft talsmænd igennem flere år. Jeg går ud fra den "daværende talsmand" i arresthusets brev sigter til en tidligere talsmand.

Jeg har noteret mig det oplyste om information af den tidligere talsmand og den pågældende indsatte vedrørende det konkrete forhold. Jeg går således ud fra at arresthuset er opmærksom på at orientere de indsatte i situationer hvor det må antages at der er behov for sådan information. Hvis der ikke er valgt en talsmand, eller en anden fremgangsmåde end information via talsmanden/talsmandsreferater anses for mere hensigtsmæssig, går jeg ud fra at de indsatte vil blive informeret ved opslag eller på anden vis.

Det bemærkes at jeg går ud fra at arresthuset gør alle de indsatte bekendt med de referater af talsmandsmøder som arresthuset skal udfærdige, jf. pkt. 5.1.

5.3. Afsoning i arresthuset

3 af de indsatte efterlyste mere lempelige vilkår for afsonere der venter på overførsel, f.eks. flere aktiviteter og mere beskæftigelse. De henviste til at mange af de indsatte sidder længe i arresthuset efter at de har fået dom, og at der er stor forskel på vilkårene for indsatte afsonere i arresthuset og i et (åbent) fængsel. Den ene af de indsatte nævnte også at hans muligheder for fysisk udfoldelse var begrænset på grund af rygproblemer, og en anden at det også giver problemer i relation til udgang.

I mit opfølgende brev til de indsatte nævnte jeg at ikke foretog mig ikke mere vedrørende selve spørgsmålet om ventetid for overførsel, men at jeg i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten nærmere ville overveje spørgsmålet om vilkårene for afsonere der venter (længe) på at blive overført.

Til brug for mine videre overvejelser vedrørende dette forhold beder jeg arresthuset, arrestinspektøren og direktoratet om udtalelser i anledning af ønsket om lempeligere forhold for afsonere i arresthuset der må (forventes at skulle) vente længe på at blive overført.

5.4. Telefonsamtaler

En af de indsatte nævnte at det er dyrt for de indsatte at ringe fra arresthuset. Han oplyste at et taletidskort til 100 kr. kun rækker til 56 minutters taletid hvis der ringes til en mobiltelefon (og 300 minutter hvis der ringes til en fastnettelefon).

Ledelsen oplyste at arresthuset har undersøgt priserne hos de forskellige telefonselskaber og valgte det der var billigst i sin tid. Det kan selvfølgelig have ændret sig siden hen.

I mit opfølgende brev til den indsatte nævnte jeg at jeg gik ud fra at arresthuset ville være indstillet på at undersøge markedet igen hvis de indsatte ønskede det. Jeg bad den indsatte om eventuelt selv at rejse spørgsmålet over for ledelsen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om spørgsmålet har været rejst, og i givet fald hvad der herefter er sket vedrørende dette forhold.

Jeg har i øvrigt noteret mig at der i husordenen er fastsat regler om den praktiske gennemførelse af afsoneres ret til at telefonere, jf. § 5, stk. 2, i telefonbekendtgørelsen. Det fremgår heraf at de indsatte kan føre 2 samtaler om ugen af ca. 10 minutters varighed. Jeg har noteret mig at det samtidig udtrykkeligt fremgår at der efter en konkret vurdering kan gives tilladelse til flere eller længere samtaler.

Jeg har samtidig noteret mig at arresthuset i brevet af 5. oktober 2011 har oplyst at afsonere kan telefonere alle ugens dage fra opmønstring til afmønstring.

5.5. Lån af dvd'er

En af de indsatte ønskede at det blev muligt at låne dvd'er, og ikke kun cd'er, via biblioteksordningen i arresthuset. På mit spørgsmål herom oplyste den indsatte at der ikke er dvd-afspiller i de tv-apparater som arresthuset udlejer til de indsatte, men at det er muligt at se dvd-film på PlayStation 2. Han nævnte også at de indsatte ikke må medtage eller få indleveret egne dvd'er og spil.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at udlån af dvd'er ikke indgår i den biblioteksaftale som arresthuset har. Arresthuset oplyste endvidere at arresthuset ikke har overvejet om det vil være muligt at lade dvd'er indgå, da der er tale om en generel biblioteksaftale som direktoratet har indgået. En ændring vil derfor også kræve direktoratets godkendelse.

I min skriftlige opfølgning nævnte jeg at jeg er bekendt med at direktoratet har indgået en generel biblioteksaftale for arresthusene, men at jeg også er bekendt med at de indsatte i (bl.a.) Arresthuset i Aalborg som jeg inspicerede dagen efter, kan låne dvd'er gennem biblioteket.

Genstandsbekendtgørelsen (nr. 1046 af 4. november 2009) indeholder regler om udlevering af dvd-film mv. i de lukkede fængsler (jf. § 4). Ifølge pkt. 25 i genstandsvejledningen (nr. 9856 af 5. november 2009) bør de regler som fastsættes af institutionens leder efter bekendtgørelsens § 9, blandt andet indeholde retningslinjer om udlevering af dvd-film, disketter til tv-spil og lignende (hvis bekendtgørelsen ikke regulerer spørgsmålet om udlevering heraf).

Sådanne retningslinjer er fastsat i den nye husorden for arresthuset som arrestinspektøren har udarbejdet, men som endnu ikke var trådt i kraft på inspektionstidspunktet. Ifølge denne husorden der som tidligere nævnt nu er trådt i kraft, har de indsatte mulighed for at være i besiddelse af originale dvd'er og spil til spillekonsoller. De kan dog ikke få indleveret dvd'er, men kan købe dvd'er gennem arresthuset.

I mit opfølgende brev til den indsatte nævnte jeg at jeg ville overveje spørgsmålet om muligheden for at låne dvd-film gennem arresthuset (biblioteket) i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten om inspektionen.

Da arresthuset har anført at det kræver direktoratets godkendelse, beder jeg om direktoratets bemærkninger til spørgsmålet om at (få mulighed for at) låne dvd'er gennem biblioteket. Det bemærkes at jeg er bekendt med at det foruden i Arresthuset i Aalborg, jf. ovenfor, er muligt i (bl.a.) Arresthuset i Haderslev.

5.6. Stole på cellerne

En af de indsatte nævnte at stolene på cellerne er dårlige at sidde på. Der er tale om almindelige træstole der er kriminalforsorgens standardudstyr.

Den indsatte havde læst rapporten fra min sidste inspektion af Arresthuset i Nykøbing Mors hvoraf det fremgår at en repræsentant for de indsatte som jeg talte med dengang, ønskede at de indsatte fik enten en lænestol eller en bedre (egentlig) skrivebordsstol i cellen. Han henviste til at celledørene, som de indsatte sidder på flere timer om dagen under arbejde mv., er meget hårde og dårlige for ryggen.

Jeg bad dengang arresthuset om at overveje at anskaffe lænestole og henviste til at de senge som var i arresthuset på det tidspunkt (gamle jernsenge uden ryglæn), ikke uden videre kunne bruges som sofa fordi de er meget lave.

Da direktoratet oplyste at direktoratet overvejede hvorvidt det var muligt at lade en lænestol indgå i standardudstyret, eller at udvikle en sengemodel der kunne anvendes som sofa, bad jeg direktoratet om at underrette mig om resultatet af overvejelserne. Der blev efterfølgende udviklet en ny sengemodel med ryglæn der kan anvendes som sofa. Det nye standardinventar omfatter også nye polstrede stole.

Som det fremgår af opfølgingsrapport nr. 2 om min sidste inspektion af arresthuset, besluttede direktoratet at alt celleinventaret skulle udskiftes i forbindelse med det ombygningsprojekt der var dengang. Det inventar som arresthuset fik dengang, er ikke det nyeste inventar som først senere blev sat i produktion. Under min inspektion den gang så jeg en enkelt celle (dobbeltcellen) der har brikse med et ryglæn der er fastmonteret på væggen og træstole uden polstret sæde.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at enkelte indsatte har fået udleveret en kontorstol til cellen.

I min skriftlige opfølgning nævnte jeg at jeg gik ud fra at det også vil være muligt at få udleveret en hynde til stolene.

Jeg tilkendegav desuden at jeg havde forståelse for ønsket om at få bedre stole til cellerne, men ikke havde tilstrækkeligt grundlag for at henstille at arresthuset indkøber den nye stolemodel til alle cellerne. Jeg gik ud fra at stolene vil blive udskiftet med den nye model efterhånden som der er behov for at udskifte dem.

Som det fremgår, går jeg ud fra at indsatte kan få enten en kontorstol eller en hynde til stolen på cellen. Jeg går ud fra at det ikke kun gælder indsatte der har problemer med ryggen, men også (andre) indsatte der arbejder hele dagen på cellen.

6. Udlændinge

Spørgsmålet om at oversætte husordenen indgik i rapporten og opfølgningen derpå om inspektionen af arresthuset i 2000, jf. denne rapport's pkt. 5.4. Husordenen blev efter inspektionen oversat til engelsk.

Arrestinspektøren oplyste under inspektionen den 16. marts 2011 af Arresthuset i Aalborg at husordenen også ville komme på engelsk.

Jeg går ud fra at det også gælder husordenen for arresthuset i Nykøbing Mors.

For så vidt angår adgang til aviser mv. på andre sprog end dansk fremgår det af husordenen at de indsatte kan få udskrifter af udenlandske aviser fra internettet i det omfang personalet kan printe dem ud fra internettet, og via biblioteksordningen.

Jeg har noteret mig at der i husordenen – som jeg som nævnt går ud fra vil komme på engelsk – er oplysning om adgangen til udenlandske aviser, jf. § 58, stk. 3, i straffuldbyrdelsesloven og § 77, stk. 3, i varetægtsbekendtgørelsen. Efter disse bestemmelser bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser mv. på deres eget sprog.

Til orientering for arresthuset og arrestinspektøren kan jeg oplyse at Folketingets Ombudsmand i forbindelse med inspektion den 6. maj 2009 af Statsfængslet i Nyborg rejste en generel sag om oversættelse mv. for udenlandske indsatte. Baggrunden herfor var bl.a. at der i Statsfængslet Nyborg er et større antal udlændinge.

Nogle af de problemstillinger der blev rejst i forbindelse med inspektionen af Statsfængslet i Nyborg kan gøre sig gældende for alle kriminalforsorgens institutioner hvor der er udlændinge der ikke forstår dansk.

I rapporten om inspektionen den 16. marts 2011 af Arresthuset i Aalborg har jeg nærmere omtalt den generelle sag som er afsluttet.

Ud over at gøre opmærksom på denne sag, og det som ombudsmanden har anført i sagen, jf. gengivelsen heraf i rapporten om Arresthuset i Aalborg, som jeg går ud fra også kan være relevant for Arresthuset i Nykøbing Mors, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold i relation til min inspektion af dette arresthus.

7. Sager

Som nævnt i pkt. 1. bad jeg under inspektionen om at låne akterne i de seneste 10 sager hvori arresthuset havde truffet afgørelse om disciplinærstraf før den 9. februar 2011 (varslingstidspunktet), dog ikke sager fra før den 9. februar 2010. Jeg modtog samme dag i alt 4 sager der er fordelt med 2 forhørssager og 2 bødeforlægssager. De 4 sager vedrører forhold der har fundet sted i perioden mellem den 3. juli 2010 og 7. januar 2011. Rapporterne omfatter 4 indsatte.

Som også nævnt i pkt. 1 indeholder denne rapport ikke en gennemgang af disse sager der i stedet vil blive gennemgået i en generel sag om behandlingen af disciplinær-sager i arresthusene.

Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset og arrestinspektøren sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg også beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Nykøbing Mors, Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lenart Frandsen
Inspektionschef